

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Πλάτων, Πολιτεία, 514a-515c

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπείκασον τοιοῦτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξύ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶει ἂν τι ἐωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας;

Πῶς γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἡναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου;

Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταύτὸν τοῦτο;

Τί μήν;

Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἰοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγῇ ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὁρῶεν;

Ἀνάγκη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο.

1. Η σπηλιά των δεσμωτῶν ἔχει ἓνα ἀνοῖγμα πρὸς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.
2. Το μακρινὸ φῶς τοῦ ἡλίου δημιουργεῖ τὶς σκιές μέσα στο σπήλαιο.
3. Οἱ δεσμῶτες εἶναι πλήρως ἀκινητοποιημένοι.

4. Οι δεσμώτες πιστεύουν πως οι σκιές συνομιλούν μεταξύ τους.
5. Ο Σωκράτης παρομοιάζει την αθηναϊκή κοινωνία με τους δεσμώτες μέσα στο σπήλαιο.

Μονάδες 10

B1. Να εξηγήσετε την απάντηση που δίνει ο Σωκράτης χρησιμοποιώντας α' πληθυντικό πρόσωπο, όταν ο Γλαύκων αμφισβητεί την ύπαρξη των δεσμοτών: *Ὅμοιους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ.*

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὅμηρος, Ὀδύσσεια, μ 39-55

Στην Ὀδύσσεια η Κίρκη δίνει οδηγίες στον Οδυσσέα για τη διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσει φεύγοντας από το νησί της, ώστε να προφυλαχτεί και να προφυλάξει τους συντρόφους του από τους κινδύνους της θάλασσας. Ένα από τα εμπόδια είναι οι Σειρήνες.

Θα φτάσεις πρώτα στις Σειρήνες, αυτές που καταθέλγουν

όλους τους θνητούς, όποιος βρεθεί στα μέρη τους.

40

Αν κάποιος πλησιάσει ανύποπτος κι ακούσει των Σειρήνων

τη φωνή, δεν γίνεται να τον χαρούν ξανά στον γυρισμό του

γυναίκες και μικρά παιδιά. τον θέλγουν οι Σειρήνες

με το οξύφωνο τραγούδι τους,

σ' ένα λιβάδι καθισμένες, γύρω σωρός τα κόκαλα,

45

σάρκες ανθρώπων σαπισμένες, φαγωμένα δέρματα.

Σε συμβουλεύω να τις προσπεράσεις. όσο για τους συντρόφους σου,

γλυκό κερί σαν μέλι μάλαξε και βούλωσε μ' αυτό τ' αφτιά τους,

ώστε κανείς από τους άλλους να μην το ακούσει το τραγούδι τους.

Μόνος εσύ μπορείς να τις ακούσεις, αν το θελήσεις.

50

θα πρέπει ωστόσο, εκεί στο πλοίο που θα φεύγει γρήγορα,

χέρια και πόδια να σε δέσουν, όρθιο πάνω στο κατάρτι,

με τα σχοινιά πλεγμένα γύρω του. κι έτσι να ακούσεις, να απολαύσεις των Σειρήνων τη φωνή.

Κι αν τους συντρόφους σου παρακαλείς, αν τους φωνάζεις να σε λύσουν,

Εκείνοι ακόμη πιο σφιχτά, με περισσότερα σχοινιά θα πρέπει να σε δέσουν.

55

Μτφρ. Δ. Ν. Μαρωνίτης

Να συγκρίνετε τους «δεσμώτες» του πλατωνικού σπηλαίου όπως αυτοί περιγράφονται στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο, με τους συντρόφους του Οδυσσέα αλλά και τον ίδιο τον Οδυσσέα στο παραπάνω παράλληλο κείμενο από την *Οδύσσεια* του Ομήρου.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

- α. Ο Σωκράτης αμφισβητώντας τις παραδοσιακές ιδέες και αρχές αναζητά τη βαθύτερη αλήθεια των πραγμάτων.
- β. Χάρη στην προσωπικότητα του Σωκράτη οι φιλόσοφοι άρχισαν να ασχολούνται με τη μελέτη των φυσικών φαινομένων.
- γ. Ο Πλάτων πίστεψε ότι θα μπορούσε να μεταμορφώσει τον Διόνυσο Β' σε φιλόσοφο-βασιλέα.
- δ. Οι φύλακες - άρχοντες (βασιλείς) επιδίδονται μόνο σε θεωρητικές ενασχολήσεις.
- ε. Στον διάλογο *Πολιτεία* η δικαιοσύνη ορίζεται από τον Πολέμαρχο ως η εντιμότητα στις συναλλαγές.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στη Νέα Ελληνική από ένα **ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο (απλό ή σύνθετο)** για καθεμία από τις παρακάτω σύνθετες λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, χρησιμοποιώντας κάθε φορά το **δεύτερο συνθετικό: *άπαιδευσίας, καταγείω, είσοδον, περιάγειν, θαυματοποιοίς***.

Μονάδες 10